

RECENZJA

Jolanta Choińska-Mika, Piotr Szlanta, Katarzyna Zielińska. Historia. Podręcznik dla liceum i technikum. Część 2. Zakres podstawowy, WSiP, Warszawa 2008.

W opisie Konstytucji 3 maja z 1791 r. (str. 230–233) nie zawarto żadnej wzmianki o *Zaręczeniu obojga narodów* oraz o utrzymaniu „dualistycznego” charakteru Rzeczypospolitej.

Powstanie z 1795 r. i III rozbiór (str. 235–238), czasy napoleońskie (str. 240–255), kongres wiedeński (str. 261–264, mapa) – omówione zostały losy tylko jednej części Rzeczypospolitej – Polski. Nie ma żadnej wzmianki na temat tego, jaki los spotkał drugą część Rzeczypospolitej – WKL (Wielkie Księstwo Litewskie). Nie zostało to odzwierciedlone również na mapie *Europa po kongresie wiedeńskim* (str. 264).

W rozdziale „Królestwo Polskie w dobie konstytucyjnej (1815–1830)” (str. 315–317) omawiane jest Królestwo Polskie, opisane są jednak również tajne organizacje studenckie Uniwersytetu Wileńskiego (filomaci, filareci), ich aresztowania, prześladowania. Nawet słowem nie wspomniano, że w owym okresie Wilno nie należało do Polski Kongresowej, natomiast to byłe terytorium WKL było zależne od Imperium Rosyjskiego.

W rozdziale o Wielkiej Emigracji Politycznej (str. 325–330), nie ma ani jednej wzmianki o tym, że w jej trakcie szczególnie aktywnie działała część politycznych emigrantów zbiegłych z WKL. Wystarczyłyby dwa, trzy zdania w celu opisanego tego faktu. Warto zauważyć jest to, iż J. Lelewel został przedstawiony jako emigrant z Królestwa. W istocie problem wywodzi się z wcześniejszego rozdziału „Powstanie listopadowe” (str. 318–324), gdzie zostały omówione tylko te działania powstańcze oraz ich znaczenie, które rozgrywały się w Królestwie Polskim. Nie ma żadnej wzmianki o analogicznych działaniach na terytorium byłego WKL. Tak więc, ponownie nie ma jasności odnośnie prawnej i politycznej sytuacji byłych ziem WKL, związku tych ziem z omawianym powstaniem, czy Wielką Emigracją. Sytuacja powtarza się przy omawianiu powstania

styczniowego (lata 1863–1864) (str. 410–417). Często wspomniany Z. Sierakowski „staje się” uczestnikiem, jednym z przywódców, powstania na terytorium Królestwa...? Z drugiej strony mówi się o powstaniu w Polsce, na „ziemiach polskich”, ale fakty, procesy, wydarzenia odnoszą się do działań poza jej granicami i często już na terytorium Litwy (historycznym, etnograficznym lub współczesnym). Należy znaleźć rozwiązanie, aby w którymś rozdziale była zamieszczona informacja o zmianie położenia WKL w latach 1795–1918.

Wilno, 12.05.2008 r.

*dr Rimantas Miknys
Instytut Historii Litwy
ul. Kražių 5. LT-1108 Wilno
tel.: 212 0270; e-mail: miknys@istorija.lt*